

Yevhenii Tokarev
Third-Level Higher Education Applicant (Ph.D. Degree Applicant)
Kharkiv National Automobile and Highway University

Токарев Є.К.
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня
Харківського національного
автомобільно-дорожнього університету

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-703-1-30>

**DIGITAL-ORIENTED STRATEGIC MANAGEMENT
OF A COMPANY'S BUSINESS PROCESSES:
DIRECTIONS FOR DEVELOPMENT**

**ЦИФРОВО-ОРІЄНТОВАНЕ СТРАТЕГІЧНЕ
УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМСТВА:
ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ**

У сучасних умовах трансформації економіки, зумовленої як наслідками воєнного періоду, так і глобальними процесами цифровізації, особливого значення набуває переосмислення теоретичних засад стратегічного управління бізнес-процесами підприємства. Стратегічне управління бізнес-процесами є ключовим інструментом забезпечення адаптивності, гнучкості та ефективності функціонування підприємств, особливо в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища.

Водночас розвиток цифрових технологій обумовлює необхідність уточнення змісту цього поняття та доповнення його новими характеристиками.

Аналіз наукових джерел свідчить про значний внесок зарубіжних і вітчизняних учених у розвиток теорії стратегічного управління, зокрема таких як І. Ансофф, М. Портер, К. Прахалад, Г. Хамел, а також сучасних дослідників, які розглядають стратегічне управління як процес досягнення довгострокових цілей, забезпечення конкурентних переваг і адаптації до змін середовища. Попри значну увагу науковців до проблематики стратегічного управління підприємствами, зокрема до формування і реалізації його ключових положень, методів та інструментів, питання визначення сутності й змісту стратегічного управління бізнес-процесами залишаються недостатньо розробленими. У більшості досліджень, присвячених цій тематиці [1, с. 110; 2; 3, с. 132; 4, с. 127], простежується певна узгодженість у підходах до його трактування. Зокрема, стратегічне управління бізнес-процесами розглядається як діяльність, спрямована не лише на досягнення короткострокової ефективності їх функціонування, але й на забезпечення

стійких результатів у довгостроковій перспективі. При цьому акцент робиться на формуванні та реалізації довгострокової стратегії розвитку бізнес-процесів, яка базується на їх безперервному моніторингу, адаптації та трансформації з метою досягнення стратегічних цілей підприємства.

Узагальнення існуючих підходів дозволяє виокремити декілька ключових напрямів трактування: стратегічне управління як процес довгострокового планування; як механізм досягнення стратегічної відповідності; як інструмент ефективного використання ресурсів; як динамічну систему трансформації організації відповідно до змін зовнішнього середовища. Така багатовекторність підходів, з одного боку, відображає складність і багатогранність досліджуваного явища, а з іншого – зумовлює необхідність його подальшої систематизації.

Паралельно, у науковій літературі сформовано різні підходи до розуміння управління бізнес-процесами [5], яке здебільшого трактується як сукупність дій щодо ідентифікації, моделювання, впровадження, контролю та вдосконалення процесів підприємства.

Окремі дослідження акцентують увагу на ролі інформаційних технологій у реалізації бізнес-процесів, розглядаючи BPM як інструмент цифрової трансформації організації. Водночас у більшості робіт управління бізнес-процесами не розглядається у достатній мірі в стратегічному контексті, що підтверджує наявність наукової прогалини. Відсутність єдиного підходу до визначення стратегічного управління бізнес-процесами призводить до неоднозначності його трактування, що ускладнює як теоретичні узагальнення, так і практичну реалізацію відповідних управлінських рішень.

У зв'язку з цим обґрунтованим є підхід до розгляду стратегічного управління бізнес-процесами як інтегративної категорії, що поєднує стратегічний та процесний підходи і реалізується через систему взаємопов'язаних управлінських дій.

Узагальнення теоретичних положень дозволяє визначити стратегічне управління бізнес-процесами як комплексну діяльність, спрямовану на формування цілей і напрямів розвитку бізнес-процесів, вибір методів їх реалізації та забезпечення безперервної адаптації до змін внутрішнього і зовнішнього середовища. Важливим доповненням у сучасних умовах є врахування цифрового компоненту, який трансформує як зміст управлінських процесів, так і інструментарій їх реалізації.

Цифровізація виступає не лише інструментом підвищення ефективності бізнес-процесів, але й фактором зміни парадигми стратегічного управління. У межах цільового підходу цифрові технології забезпечують можливість формування стратегічних цілей на основі аналізу великих масивів даних, що підвищує обґрунтованість управлінських рішень. Процесний підхід трансформується через впровадження BPM-систем, цифрових платформ і автоматизованих рішень, які забезпечують інтеграцію, прозорість і керованість процесів у реальному часі. Ресурсний

підхід набуває нових характеристик, оскільки інформаційні ресурси, цифрові компетентності персоналу та технологічна інфраструктура стають ключовими джерелами конкурентних переваг.

Таким чином, цифровізація посилює взаємозв'язок між цільовим, процесним і ресурсним підходами, формуючи нову логіку стратегічного управління бізнес-процесами, що базується на принципах адаптивності, інтегрованості та безперервного вдосконалення. Важливим є також те, що цифрові технології забезпечують досягнення стратегічної відповідності між цілями підприємства, його ресурсним потенціалом і вимогами зовнішнього середовища шляхом використання аналітичних систем, інструментів моніторингу та прогнозування.

Особливої актуальності зазначені положення набувають у контексті післявоєнного відновлення економіки України, де стратегічне управління бізнес-процесами розглядається як необхідна умова забезпечення прозорості, ефективності та інвестиційної привабливості підприємств. Саме цифровізація бізнес-процесів здатна забезпечити належний рівень контролю, швидкість реагування на зміни та підвищення довіри з боку міжнародних партнерів.

Отже, розвиток теоретичних положень стратегічного управління бізнес-процесами в умовах цифровізації дозволяє сформулювати новий науковий підхід, який поєднує класичні концепції стратегічного менеджменту з сучасними цифровими інструментами. Це створює підґрунтя для підвищення ефективності діяльності підприємств, забезпечення їх стійкості та конкурентоспроможності. Подальші дослідження доцільно спрямувати на розроблення моделей цифрової зрілості бізнес-процесів, інтеграцію цифрових платформ управління та формування механізмів стратегічної адаптації підприємств у цифровому середовищі.

Література:

1. Ареф'єва О. В., Побережна З. М. Стратегічне управління інноваційністю бізнес-процесів підприємства на конкурентних ринках. *Бізнес-інформ*. 2019. № 11. С. 108–116. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2019-11_0-pages-108_116.pdf
2. Бояринова К. О., Бекмурзіна А. М. Формування та реалізація стратегічного управління бізнес-процесами інноваційного розвитку підприємства. *Ефективна економіка*. 2018. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6177> (дата звернення: 21.09.2024).
3. Черняєва А.О., Метла В.О. Стратегічне управління інноваційністю бізнес-процесів підприємства. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2024. Вип. 2(75). С. 131–135. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2024/75_2024/24.pdf
4. Чернуха Т.С. Вплив бізнес-процесів на досягнення стратегічних цілей підприємства. *Економіка та управління АПК*. 2023. №1. С. 124–131. URL: http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/30066/1/chernukha_econ_124-131.pdf
5. Рєпіна І.М., Теплюк М.А. Управління якістю бізнес-процесів на підприємстві. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 5 (263). С. 65–72. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2023/05/05.23._topic_Inna-M.-Riepina-Mariia-A.-Tepluk-65-72.pdf